

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 13. junija 2022

Mejne kontrole na schengenskem območju se med pandemijo niso dovolj preverjale

Ker ima Evropska komisija na voljo le omejena orodja, ni dovolj podrobno obravnavala izzivov, ki jih je pandemija COVID-19 pomenila za pravico do prostega gibanja oseb. To je splošni zaključek posebnega poročila, ki ga je danes objavilo Evropsko računsko sodišče (Sodišče). S preverjanjem kontrol na notranjih mejah, ki so jih države članice ponovno uvedle od marca 2020, ni bilo v celoti zagotovljeno spoštovanje schengenskih pravil, ki olajšujejo prosto gibanje v EU. Poleg tega revizorji opozarjajo na pomanjkljivo usklajevanje omejitev potovanj med državami članicami ter neskladnosti glede smernic in priporočil EU.

Vsak državljan EU ima pravico do prostega gibanja na ozemlju EU. Izvajanje te pravice je bilo olajšano z odpravo kontrol na notranjih mejah v schengenskem območju, ki zajema 22 držav članic EU in štiri države nečlanice EU ter s katerim je bilo ustvarjeno območje potovanj brez meja v Evropi. Vendar se ta pravica lahko omeji zaradi javnega reda, varnosti ali zdravstvenih razlogov. Od leta 2015 je več držav EU v odziv na migracijsko krizo ali varnostne grožnje (predvsem terorizem) ponovno uvedlo kontrole na notranjih mejah. Nedavno, med pandemijo COVID-19, je veliko držav članic za zajezitev širjenja virusa sprejelo ukrepe za omejitev prostega gibanja v EU. Ob ponovni uvedbi kontrol na notranjih mejah v schengenskem območju morajo države članice o tem obvestiti Evropsko komisijo, ki je odgovorna za ocenjevanje, ali so predlagane omejitve skladne z zakonodajo EU in ne pomenijo kršitve pravice do prostega gibanja oseb.

„Glede na to, da je prosto gibanje oseb ena od štirih temeljnih svoboščin EU in osrednji del evropskega projekta že od njegovega začetka, bi morala Komisija skrbno preverjati, ali so bile vse omejitve, uvedene v času pandemije COVID-19, ustrezne in upravičene,“ je povedal Baudilio Tomé Muguruza, član Evropskega računskega sodišča, ki je pristojen za revizijo. *„Upamo, da bo naša revizija prispevala k aktualni razpravi o pregledu schengenskega sistema.“*

Revizorji so pregledali vseh 150 uradnih obvestil držav članic o kontrolah na notranjih mejah, ki so bila Evropski komisiji predložena med marcem 2020 in junijem 2021 ter od katerih se jih je 135 nanašalo izključno na COVID-19. Pri njihovem pregledu se je jasno pokazalo, da niso vsebovala zadostnih dokazov o tem, da so bile mejne kontrole res skrajni ukrep ali da so bile sorazmerne in časovno omejene. Poleg tega Komisija ni začela postopkov za ugotavljanje kršitev v zvezi z dolgoročnimi kontrolami meja, ki so bile uvedene pred pandemijo.

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega poročila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celo poročilo je na voljo na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Revizorji EU so ugotovili tudi, da Komisija ni pridobila vseh poročil, ki bi jih morala prejeti v štirih tednih po prenehanju kontrol na notranjih mejah. Tako kot v zvezi z nadzornimi ukrepi, uvedenimi zaradi migracijske krize in varnostnih groženj pred pandemijo COVID-19, Komisija tudi glede te zadeve ni zahtevala dodatnih informacij ali izdala mnenj. Revizorji EU so zato prišli do jasnega zaključka: Evropska komisija ni ustrezno preverjala, ali je bila ponovna uvedba kontrol na notranjih mejah skladna s schengensko zakonodajo.

Komisija je imela težave zaradi omejitev obstoječega pravnega okvira za preverjanje omejitev potovanj, uvedenih zaradi COVID-19. Za izvajanje teh omejitev so sicer izključno odgovorne države članice, vendar je naloga Evropske komisije, da omogoči usklajen pristop in posledično zmanjša vpliv na čezmejna potovanja znotraj EU. S tem namenom so bile izdane smernice, ki so bile v splošnem zagotovljene pravočasno. Vendar so revizorji ugotovili, da te smernice o kontrolah na notranjih mejah niso bile dovolj praktične ali izvedljive.

Komisija je vzpostavila pobude za usklajevanje ukrepov, ki vplivajo na prosto gibanje. Ena od takih pobud je platforma Re-open EU, ki se je začela izvajati 1. junija 2020 v podporo varnemu ponovnemu omogočanju potovanj in turizma po vsej Evropi. Vendar več kot eno leto kasneje devet držav članic (Bolgarija, Danska, Nemčija, Estonija, Francija, Romunija, Slovenija, Finska in Švedska) še vedno ni zagotovilo posodobljenih informacij. Revizorji EU so poleg tega ugotovili, da prizadevanja Komisije, da bi z ustanovitvijo informacijske skupine za koronavirus nadomestila neobstoječo strukturo za krizno upravljanje, niso privedla do doslednega pristopa. Menijo, da so bile omejitve potovanj, uvedene med pandemijo COVID-19, v glavnem neusklajene, Komisija pa ni mogla preprečiti sprejetja vrste ukrepov, ki so se med državami članicami zelo razlikovali.

Splošne informacije

V Pogodbi o Evropski uniji je določeno, da mora EU svojim državljanom zagotoviti „območje svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja, na katerem je [...] zagotovljeno prosto gibanje oseb“. Državljan EU prosto gibanje cenijo kot enega od posebej pomembnih dosežkov povezovanja EU. Svoboda potovanj, študija in dela kjer koli v EU je dosežek Evropske unije, ki ga državljan najbolj cenijo, saj po raziskavah, izvedenih v vseh državah članicah EU, zaseda prvo mesto, pred evrom in mirom.

Prosto gibanje oseb znotraj EU je nekaj drugega kot odprava kontrol na notranjih mejah v schengenskem območju. Državljanom EU je znotraj schengenskega območja omogočeno prosto gibanje, brez kontrol na notranjih mejah. Pravico do prostega gibanja imajo po vsej EU, tudi v države članice EU, ki (še) niso odpravile kontrol na notranjih mejah, in iz njih.

Posebno poročilo 13/2022 – *Prosto gibanje v EU med pandemijo COVID-19: omejeno preverjanje kontrol na notranjih mejah ter neusklajeno ukrepanje držav članic* je na voljo na Spletišču Sodišča (eca.europa.eu).

Pozneje letos namerava Sodišče objaviti tudi posebno poročilo o pobudah EU za omogočanje varnega potovanja med pandemijo COVID-19.

Sodišče svoja posebna poročila predstavlja Evropskemu parlamentu in Svetu EU ter drugim zainteresiranim stranem, kot so nacionalni parlamenti, deležniki v gospodarstvu in predstavniki civilne družbe. Velika večina priporočil, ki jih Sodišče izreče v svojih poročilih, se izvede.

Kontakt za medije

Tiskovni urad Sodišča: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – T: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – T: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – T: (+352) 691 553 547

